AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2010 / 21 • Ağustos

ERMENİSTAN'DA RUS ÜSSÜ (2)

Ömer Engin LÜTEM

Gümrüdeki Rus Üssünün süresini 2044 yılına kadar uzatan, bu Üsteki Rus kuvvetlerine Ermenistanın güvenliğini sağlama görevini veren ve ayrıca Ermenistanın Rusyadan modern silah ve özel askeri teçhizat alabilmesini sağlayan 20 Ağustos 2010 tarihli Rusya-Ermenistan anlaşması (protokolü), Ermenistanda muhalif çevrelerin sert tepkilerine neden olmuştur. Üzerinde durulan başlıca konu bu protokol ile Ermenistanın egemenlik haklarının önemli ölçüde kaybolduğu en azından zedelendiğidir. Gerçekten de halen Ermenistanın enerji nakil hatları, demiryolları, nükleer santrali ve diğer bazı tesislerinin Rusların elinde olduğunu bu küçük ülkeye Rusyanın 2 milyar dolar kadar yatırım yapmış bulunduğu düşünülünde bu protokolle Ermenistan savunma konularında da Rusyanın bir çeşit vesayeti altına girmektedir. Burada dikkat edilecek nokta muhalefet partilerinden ve bazı aydınlardan itirazlar yükselse de Ermeni kamuoyunun büyük bir bölümünün, Rusyanın ülkeyi Türklere ve Azerilere karşı koruduğu varsayımıyla, bu durumu rahatlıkla kabul ettiğidir. Buna rağmen başta Başkan Sarkisyan ve Dışişleri Bakanı Nalbantyan olmak üzere Ermenistan Hükümet yetkililerinin söz konusu protokol üzerinde fazla durmak istemedikleri gözlemlenmiştir. Rusya Dışişleri Bakanı Segey Lavrovda aynı şekilde davranarak söz konusu anlaşmanın aslında bir şey değiştirmediği, Gümrüdeki üssün görevlerinin aynı kaldığını söylemiştir. Başkan Medvedev de bu konuda ayrıntıya girmekten kaçınmış ve söz konusu anlaşmayı Rusya ile Ermenistan arasındaki özel ittifak ilişkilerinin bir parçası olarak nitelendirmiştir. Başkan Sarkisyan görüşmelerden sonra Başkan Medvedev ile birlikte yaptığı basın toplantısında bu protokolün üssün süresini uzattığını ve coğrafi ve stratejik sorumluluklarını genişlettiğini belirtmekte yetinmiştir. Ermeni-Rus görüşmeleri hakkında yayımlanan ayrıntılı ortak bildiride de bu konuda, sadece, tarafların, Ermenistandaki Rus askeri üssüne ilişkin protokolü değiştiren bir Hükümetler arası protokol imzaladıkları kayıtlıdır. Gelecekte çok önemli sonuçları olabilecek bu protokol hakkında Ermenilerin ve Rusların mümkün olduğu kadar sessiz kalmaya çalışmalarının nedeninin Azerbaycanın olası tepkilerini sınırlamak olduğu düşünülmektedir. Genelde Azerbaycan basınında ve muhalefet çevrelerinde bu tepkiler serttir. Mesela Musavat Partisi Başkanı İsa Kamber Azerbaycanın NATO üyeliği için girişimde bulunmasını, tanınmış yorumcu Vefa Guluzade Rusyanın arabuluculuk vasfının ortadan kalktığına göre artık tek çözümün askeri seçenek olduğunu, Azerbaycan Başkanın eski Danışması Rasim Musabayov petrol boru hattının savunulması için Türkiyenin Genceye kuvvet gönderebileceğini veya Nahcivanda bir askeri üst kurabileceğini söylemişlerdir. Buna karşın Azerbaycan resmi çevrelerinde daha ihtiyatlı bir davranış görülmektedir. Dışişleri bakanlığı Sözcüsü Elhan Poluhov, Ermenistandaki Rus Üssünün

Azerbaycana karşı kullanılacağına inanmadığını, 2006 yılında Gürcistandan Rus güçlerinin çekilmesi sırasında Rusların bu konuda söz verdiklerini söylemiştir. Azerbaycan Başkanlığından Novruz Mamadov ise, söylendiğinin aksine, imzalanan protokolün büyük bir etkisi olmayacağını, bu belgeyi Azerbaycan ile ilgilendirmenin doğru olmadığını, zira Azerbaycanın başka ülkelerden toprak talebinde bulunmadığını, bu belgede (protokolde) yeni bir şey olmadığını, bölgenin statüsünü değiştirmediğini, mevcut statükoyu birkaç yıl uzattığını ifade etmiştir. Azerbaycan yetkililerinin ilk tepkilerinin Rus üssü ile ilgi protokolün önemini küçümsemek yönünde olduğu bu yönden de Rusyanın tutumu ile bir benzerlik arz ettiği görülmektedir. Ancak Azerbaycanın bu konudaki nihai tutumunu belirlemek için Dışişleri Bakanı Mehmetyarov ve özellikle Başkan Alievin görüşlerini açıklamaları beklenmelidir. Rus Üssü ile ilgili protokolün özellikle Karabağ Sorunu konusunda ne gibi etkileri olacağı kuşkusuz çok tartışılacaktır. Bu tartışmalarda şu iki hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Birincisi söz konusu protokolün, Gümrüdeki Üsse, Rusyanın çıkarlarını korunması yanında Ermenistanın güvenliğini de sağlama görevini vermesi, ikincisi ise bu protokolün Ermenistana modern silahlar ve özel askeri teçhizat verilmesini kabul etmesidir. Son olarak Gümrüdeki Rus Üssünün, bazen zannedildiğinin aksine, Türkiye için askeri bir tehlike yaratamayacak kadar küçük olduğunu belirtelim. Esasen Rus-Türk ilişkilerinin bugünkü durumunda bir askeri tehlikeden bahsetmek abestir. Buna karşın imzalanan protokol, Karabağ Sorununa yapabileceği etki nedeniyle Türkiyeyi yakından ilgilendirmektedir, zira bilindiği gibi, Türkiye Ermenistan ile normal ilişkiler kurmasını Karabağ sorunun çözümüne, hiç olmazsa çözüm yolunda önemli gelişmeler olmasına bağlamıştır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "ERMENİSTAN'DA RUS ÜSSÜ (2)." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2010 / 21. Ağustos 24. Erişim Kasım 20, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-RUS-USSU-2

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır